

Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz

Wydanie 2.

Przedmowa

Stowarzyszenie to podstawowa forma organizacyjno-prawna, w której realizowane jest zagwarantowane konstytucyjnie, jedno z najistotniejszych praw obywatelskich – wolność swobodnego zrzeszania się i podejmowania wspólnych działań. Poprzez stowarzyszenia realizowana jest również idea aktywnego obywatelstwa. W literaturze poświęconej objaśnianiu praktycznych aspektów stosowania prawa nieczęsto podejmuje się i analizuje kwestie idei, wartości czy innych przesłanek w zakresie stanowienia prawa. Istnieją jednak obszary aktywności społecznej, w których prawidłowej aplikacji norm prawnych powinno towarzyszyć, co najmniej pewne zrozumienie wartości i idei, jakie legły u ich podstaw. Takim obszarem wiedzy niewątpliwie jest problematyka zrzeszania się, a w szczególności prawa regulujące podejmowanie inicjatyw obywatelskich. Bowiem dopiero zrozumienie podstaw aksjologicznych i konstytucyjnych, pozwala na pełniejsze zrozumienie instrumentów prawnych regulujących materię, jaką stanowi Prawo o stowarzyszeniach oraz umożliwia weryfikację tych regulacji w aspekcie poszanowania zarówno własnej tradycji, jak i idei.

Świadomość roli prawa stowarzyszeniowego w polskich warunkach prawnych, którego zasadniczy trzon stanowi znowelizowana ustawa z 7.4.1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 713), oraz wzgląd na rosnące potrzeby praktyki w tym zakresie tkwiły u podstaw inicjatywy podjęcia opracowania Komentarza poświęconego ustawie – Prawo o stowarzyszeniach.

Prawo o stowarzyszeniach. Komentarz, to drugie wydanie bardzo obszernego i wyczerpującego omówienia przepisów, które są określane mianem prawa stowarzyszeniowego. W Komentarzu został uwzględniony najnowszy stan prawny, poddany wnikliwej analizie, w tym największa zmiana nowelizacyjna dokonana ustawą z 25.9.2015 r. o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1923), która weszła w życie w maju 2016 r. – uzupełniona o najnowsze zmiany prawa stowarzyszeniowego oraz zmiany wynikające z wprowadzonych ostatnio w życie nowych przepisów m.in. z zakresu KRSU oraz KPC odnoszących się do tej ustawy. Przedmiotowa nowelizacja z 2015 r. związana jest ze zmianami przepisów (w szczególności dotyczącymi nowej konstrukcji jurydycznej stowarzyszenia zwykłego), mającymi na celu poprawę dotychczasowych warunków realizowania konstytucyjnie zagwarantowanej wolności zrzeszania się. W wydaniu drugim część przepisów prawa stowarzyszeniowego dotycząca zwłaszcza szcze-

Przedmowa

gólnych zasad reprezentacji stowarzyszenia, odpowiedzialności członków stowarzyszenia zwykłego oraz jego reprezentacji przez przedstawiciela albo zarząd została skomentowana na nowo.

W Komentarzu omówiono zagadnienia o doniosłym znaczeniu dla praktycznego stosowania ustawy – Prawo o stowarzyszeniach, w tym zwłaszcza problemy interpretacyjne powstające podczas stosowania poszczególnych przepisów i instytucji prawa stowarzyszeniowego (z jednoczesnym zgłaszaniem w tym zakresie postulatów *de lege ferenda*). W tym kontekście Autorka postawiła sobie za zadanie, by na podstawie obserwacji praktyki zidentyfikować rzeczywiste i potencjalne problemy form stowarzyszeniowych po to, aby wskazać propozycje rozwiązania tam, gdzie rozwiązań tych wciąż brakuje. Oczywiście bazą dla przyjęcia takiej konstrukcji niniejszej publikacji była wiedza praktyczna i teoretyczna podbudowana współtworzeniem przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o stowarzyszeniach oraz niektórych innych ustaw z 15.12.2014 r. (Druk Nr 3019, Sejm RP VII kadencji, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/6D9D29C6910F510AC1257DB200437410/%24File/3019.pdf>, dostęp: 30.8.2019 r.), a także aktywnym udziałem Autorki w pracach legislacyjnych (w szczególności na etapie prac parlamentarnych) prowadzonych nad komentowaną ustawą przez Kancelarię Prezydenta RP.

Pogłębiona analiza komentowanego aktu została dokonana z uwzględnieniem regulacji zawartych także w innych ustawach, a mających istotne znaczenie dla wykładni komentowanych przepisów, m.in.: Konstytucji RP, Kodeksu cywilnego, Kodeksu postępowania cywilnego, Kodeksu postępowania administracyjnego, ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustaw podatkowych.

W publikacji w sposób kompleksowy zestawiono także poglądy doktryny i stanowiska judykatury na kluczowe i problemowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem stowarzyszeń i stowarzyszeń zwykłych w polskich warunkach prawnych. W tym też kontekście Komentarz przedstawia w równej mierze zagadnienia dostrzegane przez praktykę, jak i osiągnięcia naukowe dogmatyki prawa. Ponadto, intencją Autorki było przedstawienie miejscami wszechstronnego (ale i wyważonego) komentarza, z wyraźnym zaakcentowaniem własnego stanowiska. Dodatkowo, pomocne dla Czytelnika mogą być odesłania do literatury przedmiotu oraz do istotnych orzeczeń mających szczególne znaczenie praktyczne (głównie Sądu Najwyższego, ale niekiedy również Trybunału Konstytucyjnego, Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Naczelnego Sądu Administracyjnego i sądów apelacyjnych). Wykazując jednak troskę o to,

by powołane orzeczenia nie miały tylko reprezentatywnego charakteru, w tekście Komentarza Czytelnik znajdzie także orzeczenia, których tezy uznano za dyskusyjne i poczytano za celowe uczynienie o tym stosownej wzmianki, a niekiedy i uwag krytycznych.

Zmiany i uzupełnienia wprowadzone do drugiego wydania Komentarza wynikają z uaktualnienia stanu prawnego, a także z konieczności uwzględnienia nowszego piśmiennictwa i orzecznictwa odnoszącego się do zakresu analizowanej materii.

Komentarz adresowany jest do wszystkich osób, które interesują się problematyką stowarzyszeniową, albo zajmują się nią zawodowo – od teoretyków prawa i administracji (przede wszystkim pracowników naukowych, studentów wydziałów prawa i administracji, administracji, ekonomii i zarządzania), po praktyków, w szczególności sprawujących nadzór nad stowarzyszeniami i stowarzyszeniami zwykłymi, adwokatów, radców prawnych, sędziów oraz osób aktywnych w sferze społeczeństwa obywatelskiego – „trzeciego sektora”. W rezultacie Autorka wyraża przekonanie, że niniejszy Komentarz do ustawy – Prawo o stowarzyszeniach będzie stanowił cenną pomoc w zakresie omawianych przepisów oraz spotka się z przychylnym przyjęciem Szanownych Czytelników.

Publikacja uwzględnia stan prawny na dzień 1 stycznia 2020 r.

Edyta Hadrowicz

Warszawa, styczeń 2020 r.

[Przejdź do księgarni →](#)